

DE
PLVTARCHI
CHÆRONEI,

PHILOSOPHI GRAVISSIMI,

VITA,

*Libellus à DECIO CELERIO Medico
Luarenfi olim collectus,*

Nunc autem opera, & diligentia Raphaelis
Montorfani in desideratam lucem
emissus,

Vt omnes periuicundè eius lectione frui possint.

MEDIOLANI,
Apud Impressores Archiepiscopales. 1611.

De consensu Superiorum.

AL SIGNOR DECIO
Celere

Per la vita di Plutarcho da lui descritta .

SONETTO

Del Signor Antonio Biaguazzone .

DA la tua penna d'or la vita prende
DECIO chi vita à mille heroi già diede
Ond'ei, che à noua luce vscir si vede,
Di dar luce a' tuoi pregi anco s'accende

Mà duro il fatto à quel desir contende
Mentr'ei per te la penna oprar si crede,
Che forse là, doue immortal risiede,
Per gl'immortali Heroi l'inchiofiro spende .

Mà non hai d'huopo de gl'inchioftri suoi
Che mentre in bei sudor dolce t'affanni,
Godi ancor tù quel, che pur doni à lui .

Questa è non arte, onde la morte inganni
Che fingendo dar vita al nome altrui
Impenni al tuo bel nome eterni vanni .

NOBILI,
ET SVAVISSIMO

Amico

D. RAPHAELI
MONTORFANO.

DECIVS CELER. S.P.D.

V M pleraque alia (amabilissime Montorfane) in cōsuetudine nostra constet memorabilia, & grata evenisse; tūm illud certè iucundissimum, & effatu dignum apparet, quod cū in præpotentem istam Urbem venissem, ac meditationum mearum de affectibus animi volumen Illustriss. Cardinali FEDERICO BORROMÆIO detulissem eo cōsilio, vt in Ambrosiana Bibliotheca honestum locum adeptum, postea tanti Viri beneficio, ac veluti obstetricatione excluderetur hoc est in lucem ederetur; statim placuit (credo non sine inspiratione diuina) religiosissimo Antistiti, nos in arctissimo necessitudinis vinculo copulare. Simul ac enim iste te mihi comitem, & sincerissimum socium designauit, mirum est, quomodo vterq; nostrum, velut dato de cælis signo, in alterius amplexum properarit, atq; vt Pla

In Con
uiuio.

4
to fingit, unusquisque, instar dimidiū, alterū suum dimi-
dium nactus, cum alio mutua se alacritate coniunxerit.
Hinc series officiorum ab eo die perennis orta est, atq;
non dissimilis vtrinq; in consulendo, & opitulando vo-
luntas. Verūm inter plurima, quæ à te maximi amo-
ris testimonia sunt profecta, nullū meo iudicio præstan-
tius, aut significantius adhuc extare videtur isto, quod
nuper sanè gratiosè effudisti; cum meas observationes,
quas olim collectas de Plutarchi Chæronei vita, ad te
miseram, vt tua manu Illustriss. Cardinali traditæ, (si-
cut ei pollicitus eram) locum pariter in ista celeberrima,
vt sic dicam, Amalthea nanciscerentur: tibi adeo,
nonnullisq; alijs probis viris placuisse significas, vt li-
bellū omninò tibi cedi postules, atq;, vt pro tuo arbitrio
possis de ipso disponere singulari studio contendas. Hoc
enim apud me præsignis amoris argumentum est, qui fa-
cit, vt amici nugis haud secus, ac si quid amplum es-
sent delecteris. Quare honesto tuo desiderio, ac peti-
tioni nunc satisfacere volens, primum dico, mihi, cum
hoc laboris sumpsi, nequaquam venisse in mentem,
præsentem commentationem liberè in alienas manus
emittere, sed eò dūtaxat meas cogitationes, & curas di-
rectas fuisse, vt faciliorem quendam institutis, & scri-
ptis huius præclarissimi scriptoris aditum patefactū,
cuius merito deinde valerem ego, cum ad interiorē ope-
rum illius perceptionem, tum ad vberiore quoq; noti-
tiam peruenire illius philosophandi rationis, quā quia
recta est, & exacta, Neotericis solent nuncupare regiā;
cuius Plutarchus in primis, deindè etiam Plotinus,
Porphyrius, Iamblicus, Sirianus, Proculus, & pleriq;
vereres

3
veteres Philosophi studiosi, & sectatores fuisse videntur. Solet enim huiusmodi commemoratio morum, atque gestorum Auctoris, si rite adhibita sit, non mediocrem operibus eiusdem, ut nosti, claritatem asferre. Verum cum nihil omnino sit, quod amor in te meus singularis, ac ingentia tua erga me beneficia obtinere non debeant, nunc fateor me commutasse consilium, ac deliberationem tibi penitus indulgendi cepisse.

Quare habe quicquid est libelli,

Non arido tamen pumice expolito:

ut ille de lepidissimo suo dicebat; sed quale tenuis mea
Musa concinnare potuit, nimirum philosophica, & nuda
oratione contextum. Sicut enim binæ ab eruditis perhibentur esse viæ recte in hoc mundo viuendi, altera contemplatiua, altera actiuosa: sic cum ratione consentit, binos item dari earum referendarum modos, qui eiusmodi redoleant discrimen, ac rebus enarrandis proportionem respondeant. Vnde cum vita contemplatiua sit à popularibus abstracta fragoribus, unquam speculationi rerum semper intenta; non iniuria hæc puram quandam, & sedatam dicendi formulam videtur exposcere, quò congruenter promatur in lucem. Actiuosa verò per varios casus, & rerum discrimina pergens, (ut aliud agens diuinavit Poeta) iure, meritoque diuersos etiam colores orationis desiderat, immò ut summo verborum apparatu absoluat, innuere videtur. Quæ stili differentia, vel ipsiusmet Plutarchi iudicio confirmari potest, quando secundum priorem formulam vitas decem Oratorum Graecorum tradere dignoscitur; secundum verò posteriorem aliud præcipue volumen, in quo præcipuorum cum Ro-

Catullus.

manorum, tūm Græcorum Virorum gesta accurato sermone prosequitur. Cūm hæc igitur ita se habeant, ut diximus sciendum cōtinuò est, nos in præsentī elucubratione laborasse, huius grauiissimi Auctoris vitā potius secundum anteriorem, quàm posteriorem rationem designare: Philosophus enim fuit Plutarchus, & quæcūque ipsius extāt, omnia philosophica sunt, adeò ut non nisi philosophico sermone mereantur illustrari. Præclare enim tūm demūm agi cum vnaquaq; re ducimus, si perinde atq; in natura consistit, ita subiicitur animis legentium, nec à sensibili eiusdem specie dissentit oratio. Hanc congruentiam Laertius item optimè noscens, obseruatur consimili stilo vitas priscorum philosophorum tradere litteris, sicut etiam Porphyrius animaduertit in vita Plotini. Habes igitur rationem operis, & propositi nostri: quam si, ut conati sumus, ad legitimū perduximus exitum, profectò haud pigebit ita subsocias interdum elusisse horas: sin minus, hoc saltem commendatione haud erit indignum quod primi illi Viro studuerimus persoluere gratias, qui tot splendidissimorum hominum vitas luculenta oratione celebrauit; contenderimusq; simul eiusdem opuscula, vitio temporum omninò disiecta, atq; confusa, in ordinem redigere, quo minori cum dispendio possent à studiosis percipi, & exactius mente complecti. Sed utcumq; sit de laboribus nostris, illud certè nobis satis superq; esse debet, quod tibi vni, dulcissime MONTORFANE, cui ob eximiam in nos caritatem, & fidem omnia debemus, & cupimus, hoc modo nunc rogati satisfacere, & in amore, ut par est, fidissimè responderimus. Vale.

DE PLVTARCHI⁷ CHÆRONEI,

PHILOSOPHI GRAVISSIMI,

VITA,

*Libellus, auctore DECIO CELERE
Luarenſi Medico &c.*

VM Plutarchus genitorem *Pater.*
ſuum non rarò commendat,
vt eruditum, & optimum ci-
uem, nec interim tamè eius
nomen adiſciat, haud im-
meritò quiſpiam poſſet in eã
venire opinionem, quòd illi pariter fuerit
nomen Plutarchus. Neque enim id Auctoris
vitio factum arbitror, quaſi rem vſquequaq;
piam fœda obruerit obliuione, cum Aui Lã-
pria, & Nicarchi Proauſi fatiſ luculentam fe-
cerit mentionem, genitoris autem nomen
vbique celebrarit ſub agnomine patris: ſed
potius ſuſpicandum, Plutarchum noſtrum
eiuſmodi compellatione alterum Plutarchũ
agnoscere, qui fuerit ipſiuſ genitor.

Huic coniecturæ accedit, quòd Plutarchus
ipſe, cuiuſ vitam nunc exarare contēdimuſ,
duorum, quos ſuſcepit, liberorum alteri cõ-
ſpicitur Plutarchi, alteri verò Autoboli im-

posuisse nomina ; vt vero simile sit, illum imitatum patrem, voluisse hoc modo proprii nominis memoriam in filio, sicut pater in ipso, conseruare: Vt mittam, quòd item filiolæ, quam defunctam deplorat, nomen vxoris suæ indiderit, & quòd Græcorum mos eo tempore extiterit, filios paterno nomine appellare. Ex quo succedit, tres in eadem familia fuisse Plutarchos, sibi per ordinem connexos, quorū primus fuit Pater, ex Lampria natus; secundus iste, cuius historiam inquirimus; tertius autem iunior, de quo haud leuiter suspicor intellexisse Eusebium, cum Plutarchum Chæroneum memorat, Origenis discipulum, vnà cum Heraclea fratre, sub Seuero martirij palmam fuisse consecutum. Neque enim id de nostro Plutarcho esse audiendum censeo, quippè qui sub Traiano iam grandæuus ab vrbe secesserit, & Ammonium Alexandrinum, cuius & ipse Origines fuit auditor, præceptorem habuerit.

Lib. 6 histo. cap. 2.

Familia.

Porro sicut patris Plutarchi nomen apprimè tenebricosum apparet, ità non mediocriter ambigere fas est de appellatione eius familiæ; quoniam eam nullibi inuenimus expressè notatam. Opinor tamen illam dictam fuisse Lampriam, quia Plutarchus ipse non semel hoc cognomine interrogatus Amicis respondit in suis dialogis: nimirum veteri Græcorum consuetudini addictus, qui nominibus

nibus cum proprijs, tum familiarum, & casu item adscitis promiscue utebantur. Neque huic coniecturae id obstat, quod diximus, Plutarchi avum Lampriae obtinuisse nomen, cum nostris etiam temporibus usitatum esse probemus, filios proprijs familiarum nominibus quandoque insignire. Denotat autem vox haec (Lamprias) familiam sane claram, & nobilem, a Lampre voce Graeca, quae latinis fulgidum, & splendidum importat: ut ex praesenti cognomine cuique sit promptum, gentis etiam honestatem, & optimam conditionem per etymologicam rationem confirmare.

Sed utcumque sit de nomine patris, & cognomento Plutarchi, certum illud sane, & exploratum nobis penitus est, quod Nicarchus, proavus nostri Plutarchi, tempore belli civilis inter Octavianum Augustum, & Marcum Antonium ardescens obnixè laboravit: quodque avus eiusdem Lamprias fuerit, vir in domandis, & concinnè regendis equis apprimè peritus. Insuper duos ipse fratres sibi fuisse commemorat, scilicet Thimonem, seu Theonem Philosophum, & Lampriam similiter eruditum, & vocalissimum hominem: Sororemque insuper, ex Suida, quae mater deinde fuit Sexti medici, & philosophi Sceptici, de quo Iulius Capitolinus refert, quod Marci Antonini Caesaris fuerit apprimè familiaris. Vxorem item du-

Proavus.

Avus.

Fratres.

Soror.

In vita Antonini

Vxor.

xit ex præscripto Solonis, atque Lycurgi legum, eamque prudentem elegit, atque fecundam: etiam si interdum nos certiores faciat de controuersia quadam exorta in ipsius traductione cum agnatis, atque parentibus; cuius causa deinde cum vxore testatur se concessisse Thespias, & Cupidini ibi sacrum apprimè solemne perfoluisse. Amplius filios, & filias non paucas ex vxore suscepisse se prædicat, quia præter Autobolum, ac Plutarchum iuniorem, scribit Cratonem etiam, Firmum, Patrocleam, & Alexionem generos sibi extitisse; nec non vxorem consolatur in obitu filia. Fuit autem Plutarchus natione Beothus, ut ipsemet de se ipso non semel testatus est; gentem suam accusans stupiditatis, & voracitatis nota. Tametsi libro sexto Conuiuialium scriptum quoque relinquat, se Aeolum esse, quæ regio Græca in mari Ionio sita iacet inter Hermum, & Chaicum flumina. Verum conciliatur locus, quia Strabo auctor est, Aeoliam Beothorum potissimum extitisse coloniam. Patria verò fuit Chæroneus, quæ ciuitas ad radices Parnassi montis locata, ut idem est locupletissimus testis, vergit ad Zephirum, atque Soli vespertino incumbit: Cum tamen à Chærone ipsius conditore subijciat, olim fuisse ad orientem expositam. Vrbs citrà controuersiam modica, & tenuis fortunæ, ceu ipse significat in vita Demosthenis: cæterum

Fily.

Patria.

*Lib. 9. &
13. Geograph.*

In Beothic.

duabus

duabus cladibus insignis, ex Pausania, altera Græcorum à Philippo Macedone accepta, qua vniuersa ipsius libertas ppè fuit erepta: altera Archelao Mithridatis duci illata à L. Scylla, ope Homoloichi, & Anaxidami Chæronensium ciuium, qui montem nonnullis copijs occuparunt, & Romauo Imperatori victoriam longè faciliorem reddiderunt: Vnde Scilla bina item apud Chæronem fertur erexisse trophea cum hac inscriptione. M A R T I, F O R T V N A E, V E N E R I. Quæ singula cum minimè dubia sint, haud tamen silentio prætereundum est, Plutarchum interdum de se ipso notare, quod ab Atheniensibus Ciuitate donatus, transierit in Leontidã tribum; honor qui tum temporis consueuerat solis primæ notæ Viris, benemeritisque conferri, quasi ob eminentiam virtutis in eorum assumerentur cœtum, qui per multa secula in hoc eximio sapientiæ theatro floruerunt.

Vixisse illum sub Domitiani, Neruæ, & Tra *Seculum.* iani principatibus magis conspicuum est, quàm proluxa oratione effici queat, cum ipse manifestissimè proferat, sub Domitiano Philosophiam Romæ se publicè exercuisse frequenti gymnasio; atque non semel ad Traianum scribat, discipulum eum cōpellans, nec non politica eidem præcepta nuncupans in ipso Romanæ maestatis fastigio sedēti. Quo-
UVA. BHSC. BV 08960 (09)
 circa

*Præceptor-
es.*

*Lib. 10.
Discus. pe-
ripat.
Publicè
philoso-
phiã profi-
tetur.*

circa Plutarchum eisdem fermè temporibus emicuisse credendum est, quibus & Fabius Quintilianus, & Caius Plinius, alijq; Romani scriptores claruerunt. Præceptoribus illum plurimis dedisse operam in Grammaticis, Rhetoricis, Poeticis, Mathematicis, Dialecticis, & Philosophicis doctrinis, omninò credibile est; quia in his singulis artibus mirum in modum eminent. Cæterùm ipse vnum Ammonium singulariter effert, virum (vt aiunt) Alexandrinum, atque in Platonica pariter, & Aristotelica philosophia præsignè, teste Suida: Cuius audiendi desiderio nedùm Plutarchus, sed alij quoque plurimi ex Europa in Aegyptũ conuolarunt, atque illius ope in viros doctrina, & moribus illustres euaserunt, quemadmodùm Franciscus Patritius apertum studiosis omnibus fecit. Post reditum autem suum in Græciam Plutarchus nōnullis in locis insinulat, se philosophiã, nec non alias liberales disciplinas, publicè fuisse professum, ac multos habuisse discipulos nobiles, qualis fuit Maximus Orator, atq; Philosophus, necnon Traianus, & alij, quorum nomina percensere tædiosum, & inutile foret. Hinc, partim multiiugi eruditione, partim innocuis moribus, & probitate vitæ, illustrissimum sibi nomen, & gloriam comparauit, adeò vt eius fama, nedum vniuersas Græciæ oras peragraret, sed quot quot Romano

subiacebant imperio prouincias cū admira-
 tione repleret. Aliqui volunt Romanā Urbē
 petiisse primū sub Domitiano: Ego solū phi-
 losophiam sub illius principatu publice edo-
 cuisse in eius monumētis inueni. Causa ac-
 cessus ad urbem multiplex adducitur, nihilo-
 minus ea cunctis efficacior, & grauior ab ip-
 so recensetur, vt scilicet illustrium virorum
 vitas maiori cum accuratione, & diligentia
 conscribere posset. Desiderat enim historia,
 eodemmet auctore, cū alia plurima, tūm
 nobilem urbem, rerum honestarum studio-
 sam, & hominum copia frequentem, vt & in
 omnis generis librorum vbertate versans scri-
 ptor, & ea quæ à scriptoribus omissa, memo-
 riæ tamen beneficio hominum conseruata fi-
 dem merentur, percontando, audiendoque
 percipiens, ita suum opus cumulatius perficere
 valeat, vt ne multa, aut necessaria in
 eo desiderari possint. Cuius rei item gratia
 ferò tandem, & prouecta ætate Romanas se
 attigisse litteras testatur, vt non tam ex re-
 bus ipsis, & locis, & personis, sed ex voca-
 bulis etiam, & appellationibus compararet
 vberiore earum rerum notitiā, quæ ad exa-
 ctum historiæ modum necessaria sunt. Quid
 igitur mirum, si in hoc scribendi genere Plu-
 tarchus ita sublimis effertur, & ad apicē vs-
 que euadit, vt eius superandi spem cunctis,
 assequendi autem paucis omninò reliquerit?

*Accessus
ad urbē.*

Historia.

Neque enim adhuc quempiam digito com-
 monstrare licitum est, qui virorum illustrium
 vitas exarans, acutiùs mores animi, & varie-
 tates ingeniorum intimiùs obseruare noue-
 rit, aut obseruatas accuratiùs exprimere,
 quique priscarum religionum, legum, rituum,
 magistratum, regiminum, appellationum
 differentias, origines, & rationes diligētius
 expiscarit, atque minutiùs in lucem excluse-
 rit. Quid quod rerum gestarum enarratio-
 nes grauiſſimis adeò sententijs, tam cōtem-
 platiuis, quàm moralibus passim exornat, vt
 quasi stellis aptè corruscantibus suorum scri-
 ptorum orbē collustrare decernatur? Nimis
 moror: vnus Plutarchus in argutis paroemijs
 sine exemplo frequens, & eminens; vnus in di-
 ctis grauiſſimorum auctorum percensendis,
 copiosus, & prudens; vnus poeticorum flo-
 sculorum diligens collector, & interpret; &
 vnus denique cōsuetudinum diuersarum na-
 tionum æquus animaduersor, & cēsor appa-
 ret. Transeo similitudinum, quas Græci pa-
 rabolas uocant, incredibilem ubertatem, &
 gratiam, nec non præclarissimorū exemplo-
 rum siluam, & specimen, quoniam citrà cō-
 trouersiã omnes uni huic uiro palmam defe-
 rūt. Vni enim Plutarcho cōcessum à Deo oēs
 dictitant, ut crebris similitudinibus, & exem-
 plis admodum illustribus, nedùm amplā re-
 bus fidem, sed eximiam quoque perspicuita-
 tem,

rem, atque decorem conciliet. Quo factum est, ut omnes de vno hoc scriptore promulgent, eius monumenta esse promptuarii instar, & pœnu doctrinarum quarumcunque liberalium. Siquidem hic propè solus nouit in explicatione cuiuscunque rei diuersas vocare disciplinas ad partes, atque, sine vlla nota parergi, lectores per amena quæque documentorum genera deducendo, iucundè enutrire. Sed hæc propè extra chorū iactata quis haud immeritò obijciet: Eò quia præsentis consilij esse nequaquam apparet, laudibus efferre monumenta tanti Viri, quæ per se laudatissima sunt; sed eiusdem gesta, & mores in desideratam lucem educere. Porro sicut hunc Auctorem testati sumus in historia folere philosophica concinnè admiscere præcepta, ita nunc præterire minimè licet, eundem in tractatibus philosophicis appositè ex historicis, & poeticis scriptis crebria, & suauia testimonia afferre; nimirum graua vbique delectabilibus condiens, & delectabilia vicissim grauib; sententijs exornans, vt, citrà vllam fatietatem, & tædium, lectores semper erudiat atque studiosis quibusq; vberrimam supellectilem subijciat.

Sed, vt ad ipsius quoque mores, & indolem deueniamus; hunc auctorem cum primis notamus, natura fuisse affabilem, atque suauem: partim quia in singulis eius scriptis talem se

Philosophia scripta.

Suauitas morum.

præbet; partim insuper quia Græcis, & Romanis pariter carus in summorum Imperatorum gratiam, familiaritatemque peruenit, atque sine vlla offensione (quæ litteris prodita sit) ad extremam senectutem usque permansit. Amplius ipsemet de se ipso quandoque protulit, quod ingenio fuerit admodum credulo, & ad alios amandos insigniter pronus, ita ut quibusque adeuntibus amplam præstiterit fidem; ac proinde non rarò fuerit deceptus, & illusus ab eis, non absque iactura, & periculo graui. Ait item, se non mediocriter obseruasse nocturnas visiones, & somnia; quorum etiam gratia fatetur, se per longum temporis spatium abstinuisse ab ouis. Deos item Gentilium magna cum veneratione, & ferè ad superstitionem usque ipsum excoluisse notum est: quin & plurima de oraculis, sacrificijs, ritibus sacris, sacerdotibus, dæmonibus, & heroibus disceptat, & innuit eisdem se haud uulgarem adhibuisse fidem, scilicet & patria religione, & Orphicorum, Pythagoreorumque institutis irretitus, quibus ab ineunte ætate fuerat imbutus. Constantia proculdubio istius Viri, & infractum animi robur in obitu filiolæ, magna est commendatione digna; quoniam in ipsa auditione duri sermonis rescripsit ad vxorem, consolans eam; & fidem insuper faciens, quod animus humanus, quò diutius in hoc moratur ergastulo,

Credulitas.

Somniorum obseruantia.

Constantia.

lo, eò arctius terrenis affigitur illecebris: quò citius autē à corruptibili domicilio euolat, eò purius, minoriq; cum acerbitate remigrat. Laudanda est etiam pietas ergà patriam minimè obscura, quoniã illam, etsi perangustam, prætulit amplissimis ciuitatibus, quæ, vt apud se viueret, adhibitis præmijs instabant. Et rursus celebranda charitas erga fratres suos, quoniam imitatus præceptorem Platonem (qui Glauconi, & Adimanto fratribus sermones de Republica attribuit, Antiphonti verò Parmenidem, vt scilicet eos hac ratione honestaret, & posteritati seruaret) ipse quoque non cessat monumentis suis amplificare memoriam fratrum suorum, immò dignitati quoque consulit patris, aui, proaui, & filiorum, omnes sua virtute, & doctrina curas immortales efficere.

Charitas erga patriam, & fratres.

Sed idem dignitates, inquit, & honores in sua ciuitate quoque adeptum esse; vt supremum magistratum, Sacerdotiumq; cum Euthidemo; atque publicam legationem, quam cum obijisset sine collega deputato, non sine Collega tamen eam conciuius exponere voluit: ita nimirum admonitus à Patre, vt declinaret inuidiam. Fama item est à Traiano eum obtinuisse consulares honores, nec non cum diplomate missum fuisse in Illyriū ad quosq; illius regionis præfectos, ne ignaro, & inconsulto Plutarcho quidquã omninò peragerēt.

Quin Agathias illi quoque statuam ex pu-
blico Romæ fuisse erectam non obscure signi-
ficat, cum sub eadem ipsa inquit, se carmina
ista affixisse, quæ ab incerto auctore latinè
ità reddita sonant.

Hanc statuam posuere tibi, Plutarche, decoram

Usque adeò Ausonium Martia corda genus.

Inclita Graiugenum quia confers gesta latinis,

Græcâq; Romanis nomina principibus.

Attamen ipse tibi nequeas componere quemquam,

Quod similem non sit, nec reperire parem.

*Peregrina-
tiones.*

Peregrinationes item plurimas, ac longin-
quas obiisse eum compertissimum arbitror,
quoniam præter secessum in Alexandriam, &
Vrbem superius expositos, ipse refert se etiã
Italiam, & Galliam totam Cisalpinam, vnã
cum Mæstrio Floro condiscipulo, & viro con-
sulari peragrassè. Habitus est autem ab ijs,
quibus domestica eius consuetudine frui li-
cuit, quasi Orphicis, & Pythagoricis institu-
tis nimis imbutus, eò quod dictorum Philo-
sophorum dogmata efferre, & cū admiratio-
ne explicare obseruabatur; tùm amplius vitæ
parsimonia, & frugalitate imitari. In philo-
sophia veterem præcipuè Academiã ample-
xus est, quæ à Pythagora initium sumens, mox
à Platone absoluta, & ad fastigium vsq; dedu-
cta creditur. Tametsi enim cūctas eorum tē-
porum sectas eum haud leuiter attigisse per-
spicuum sit, quoniam placita ferè omniū phi-

*Frugali-
tas.*

Secta.

losophorum breuiter, & ordinatè complecti-
 tur, & Stoycorum, Epicureorumq; deliria sæ-
 pe conuellit: nihilominus in prisca Academi-
 miæ latibulis firmum adeò defixisse pedem ex
 eo patescere potest, quia Platonica decreta
 vbique sectatur, & prædicat, secretaq; huius
 hæresis mysteria, & numeros fideliter referat.
 Adde emulationem insignem Platonicae se-
 ctæ, necnon studium ingens referendi in glo-
 riosum hunc cœtum. Non solùm autem, vt
 Epitectus exprobrat sui seculi philosophis,
 verbis tenus ostendit se adhæsisse Platoni,
 sed longè magis factis, & innocentia vitæ;
 Propter quod acerbiter item inuehitur in eos
 philologos, qui perplexis disceptationibus,
 & argutijs solùm venerantur sapientiam, mo-
 ribus autem, & factis nihilo sunt meliores
 quouis imperitissimo mǎcipio: quales fuerūt
 (subdit) Chrysippus, Cleanthes, Antipater, &
 nonnulli alij ex Stoycorum cœtu; & qualem
 olim Theocritus adhuc iactauit fuisse Aristo-
 telem Peripateticorum principem; virū pro-
 fectò summū, si monumenta consideres, quæ
 plurima, & exactæ diligentia reliquit; si au-
 tem mores, & actus examines, improbum, &
 alienæ inuidum gloria. At Plutarchi vita ex
 eo depræhenditur integerrimorum fuisse mo-
 rum, quia talis in primis describitur ab au-
 ctoribus omnibus; deinde etiam quoniam
 ipsius scripta sunt grauissimis adeò referta

*In Enchi-
rid.*

*Integri-
tas vitæ.*

proloquijs, ut à doctis habeantur pro exemplo disciplinæ moralis. Huc accedit, quod Traianum erudiuit omnium Imperatorū pace, belloq; maximum; quodq; ciuilem doctrinam tanti ubiq; fecit, ut eam non dubitarit asserere esse antiquorū sapientiam: hæc enim (subdit) est, quæ actiones hominum componit, & moderat; hæc quæ publicos cœtus in interrupta tranquillitate conseruat; hæc demū quæ mortales beatos reddit, & Deo per-
 similes. Quantæ autem existimationis apud Traianum extiterit, præter allata, ea etiã Epistola facilè ostendit, in qua ad Cæsarem scribens hæc liberè profert. (Si imperiū, quod probè meruisti, rectè gesseris, tuæ virtuti, & fortunæ gratulabor meæ: sin minus, te periculis, & me obtrectatorum linguis expositum iri non dubito, cum ignauiam Imperatorum Roma non ferat, & vulgus soleat discipulorū errata magistris adscribere.) Sed ad optimos illius mores expromendos rursus id conferre uidetur, quia litteris tradidit, illustriū se Principum gesta aggressum fuisse describere, ut in eorum præclaras actiones contuens, tamquàm in exemplaria benè uiuendi, inde suorum operum cursum probè componere, & ad præstantissimum omniquaque finem redigere posset.

Quid quod Fauorinum Arelatensem, à quo, ut Cœlius meminit, sæpè carpebatur per

Existimatio & auctoritas.

*Lenitas.
 Lib. 19.
 lect. ant.
 cap. 12.*

inuidiam, non æquo solùm animo pertulisse, sed adeò beneuolè quoq; & honorificè excepisse dignoscitur, ut præter commentariũ de primo frigido illi nuncupatum, in conuiuialibus etiam quæstionibus eum planè immerentem laudibus ornare voluerit? Sed magnum iterum probitatis istius Viri argumentum illud occurrit, quod iram summo studio compescere, ac vel in ipsa statim eruptione moderare solitus erat. Vnde apud A. Gellium Taurus refert, quod philosophus hic cuidam seruo, nequã homini, & contuinaci, sed libris, disputationibusq; philosophiæ aures imbutas habenti, detrahi tunicam ob nescio quod delictum, cediq; cum loro cū iussisset, atq; seruus inter vapulandum vociferari incœpisset, non ità esse Plutarchum, vt decuerat; irasci enim, quod philosopho turpe est: tùm Plutarchum lentè, & leniter respondisse; quid verbero nunc ego tibi irasci videor? ex vultu meo, an ex voce, an ex colore, an etiã ex verbis correptũ me ira esse intelligis? Mihi quidem neque oculi (opinor) truces sunt, neq; os turbidum, neq; immaniter clamo, neq; in spumam, ruboremue efferuesco, neq; pudenda dico, aut pœnitenda, neque omninò trepido iram, aut gestio: Et simul ad eũ, qui cedebat, conuersus, interim (inquit) dum ego, atq; hic disputamus, hoc tu age.

Quod egregium sanè facinus eũ similiter
 mihi

*Libro 1.
 noct. Atti.
 cap. 26.*

Gratitudo. mihi tùm cōfirmasse probatur, cum incessanter aiebat se consueuisse consulere amicos, vt sibi modum non grauatè perscriberent, cuius obtētū possent irruentem demulcere iram, & eā è medullis prorsus eijcere. Affirmat prætereà, ob Cheronem patriam olim à Q. Lucullo libertate donatam, se vitam illius, & gesta luculentissimis studuisse scriptis demandare; quod memoris, & grati animi vtique testimonium est, sicut & prælibata mansuetudinis, temperantiæ, prudentiæ, & philosophicæ puritatis opera sunt. His adnectimus, quod in suis lucubrationibus non apparet vni sectæ, more pecudū addictus, sed sui iuris, & liber ex vnaquaque quod sibi oportunum occurrit, more apum excerpere, atq; sic documenta propria omni elegātia, & suauitate replere: Vnde Cælius (de quo nuper mentionem habuimus) memorat Plutarchum à suis familiaribus ob celeritatem commētandi synchronū fuisse appellatum: quamquàm ego potiùs existimem, hoc illi cognomentum fuisse tributum ob similitudinem, quam maximam habebat cum Chronio, de quo Plato scriptū reliquit, quòd tenacissimæ fuerit memoriæ. Ad quā appellationem illud fortassè etiam alludit, quod Porphirius refert: Chronium inter Platonicos antè suam ætatem magnum inuenisse nomē: quod item Eusebius inculcat.

Verùm obseruatione dignū arbitror, quod

præ-

prælibata philosophandi ratio, illis temporibus frequens, & trita, ut ex Galeno, Ammonio, Origene, Plotino, Porphirio, Iamblichio, Siriano, Simplicio, & alijs eius seculi auctoribus colligere est, non ineptè à quibusdam recentioribus consuevit efferri sub titulo viæ regiae, & genuini philosophandi modi. Siquidem ex vna secta haud integrè (cū singulis sua inhæserit scabies, & lepra), sed ex pluribus simul collatis, & exactè perpensis fas est germanam rerum cognitionem elicere, ac proprios concinnare mores ad foelicitatis obtentum. Enimuerò qui Plutarchi volumina perlegunt, in duobus hunc virum statuunt præcipuè eminere, nempe in multi iugi doctrina, ac grauitate sermonis: Quas duas quasi optimè agendi manus; etsi maximus omnibus propè seculis fuerit prouentus scriptorum, raro tamen adhuc simul conuenisse experimur. Doctrina quasi dextera hinc indè congregat, & aptè disponit varios hominum sensus: Eloquentia verò quasi sinistra eosdè chartis mādāt, & æternitati consignat.

Quòd si aliquis obstrepat; philosophiā nequaquam opus habere eleganti, & ornata ratione dicendi; quippè cui satis sit, immò lōgè magis congruat, uti nudo, & simplicissimo stilo, qui puris vocibus sensus absquè vllò fūco declarat, iuxta illud sancitum Manilij.

Ornari res ipsa negat, contenta doceri.

CON-
TRO-
VER-
SIA.

Libro 3.
Astro.

Huic statim occurrit Plutarchus asseuerās, rectum & iustum, si plena, & luculenta oratione promatur, esse planè violentum, & inuietum, laborantibusq; ciuitatibus opem ferre: Siquidem optimè de viro eloquente Virgilius scripsit,

Libro 1. Ille regit dictis animos, & pectora mulcet.

Aeneid.

Adijce, quod eruditiores quiq; pronunciant, fautores præmissæ opinionis, vt elingues, & barbaros potius suæ ruditatis hac ratione excusationem quæsisse, quàm quod in philosophia tractanda expediens sit comprobasse: Interdicunt enim studiosis id, tanquàm ineptum, quod ipsi præ ignorantia cultioris linguæ assequi minimè valent. Nisi pro conciliatione huius dissidij aliquis dicat: philosophiam in duas præcipuas partes esse distinctam, alteram contemplatricem, alteram ættricem; Cōtemplatrix pars instar Virginis Deo dicatæ apud Aristotelem, & sequaces exposcit nudam, & simplicem orationis formulã; quoniam summum illius votum est, edoceri: doctrina autem per simplices, & puras voces lōgè meliùs expromitur, quàm per figuratas, atque translatas. Cùm tamen decerno simplicem, & puram dicendi rationem magis cōuenire, ne arbitreris, rogo, me stilum horum perditorum innuere, qui sordidis, & peregrinis vocibus totam iam penè philosophiã cōspurnarunt, sed intelligere planum quendã,

*RESO.
LVTIO.*

Lib. de arte poetica

atque dilucidum orationis modum, qui perinde ferè difficilis est, atque sublimis, & splendida ratio dicendi; sicut imitatores Xenophontis sæpe numero probant. Huius ideam obseruare facilè possumus in Hippocrate, Aristotele, Theophrasto, Galeno, Themistio, Philopono, & reliquis huius notæ scriptoribus, qui aut naturalem scientiam simplicissimo cultu expressam, aut artem quoque Medicam nobis reliquerunt. Quamuis è diuerso Plato, Philo, Plutarchus, Cicero, Seneca, Plinius, Lactantius, & alij huius ordinis plures, qui naturæ arcana plus reuerentur, & colunt, istam quoque philosophiæ partem, quasi eminentissimum Dei simulacrum in hoc vniuersitatis templo manibus humanis erectum, splendidis, & ornatis coloribus illustrare maluerint. Quod factum sua ratione constat, vt vides, & multos ex omnibus nationibus sibi applaudentes habet. Ast moralis philosophia; cuius finem Aristoteles sæpè decernit non esse docere, sed agere; quasi Virgo nubilis, quæ toto pectore gestat vniri animis nostris, profectò opus habet splendida, & ornata copia verborum, quæ vim suis amatoribus inferat, atque ad sui congressum illiciat; ex quo optimi mores prodeunt, & omnes illa virtus emergit, quæ in actione posita est, atque humanam speciem ab omni inquinamento depurgat. Alioqui eneruis, & spinosa doctrina, non se-

*Libro 1.
ethic.*

cus atque femina diu cornibus inclusa, vix
 sparsa se profert, & nullum fructum affert:
 quin in plerisque statim emoritur non sine ia-
 ctura laboris. Cuius rei evidens sanè testimo-
 nium est, quia ieiuni isti, & aridi scriptores
 de moribus, qui aut nostra, aut superiori etiã
 ætate ediderant pleraq; volumina in lucẽ, pa-
 rum, argutis, & asperis suis disceptationibus
 profecerunt in emendatione vitæ, quæ huius
 disciplinæ tamẽ præcipuus est scopus: Immo
 potius garrulum, & contumacem disputato-
 rem, vel qua peiori etiam labe infectum di-
 scentem reddiderunt, quàm delictorũ suorũ
 pœnitẽtem, aut in posterum sibi cautius pro-
 spicientem à malis. Quare sicut in specula-
 tiuis artibus assentimus, puritatem orationis
 conuenire, sic in moralibus arbitramur, fa-
 cundia summum locum esse cedendum, cu-
 ius interuentu incitentur animi studiorum,
 & velut blanda manu raptentur ad præstan-
 tiorem statum. Scitè igitur Plutarchus cum
 honesta, & multigena doctrina voluit ornatũ,
 & cultum etiam verborum adnectere, præfer-
 tim in moralibus sermonibus, quorum nume-
 rus post historiam plurimus est, vt omnibus
 ingenijs, & artibus homines auocaret à vi-
 tijs, atque ad studia pulcherrimarum virtu-
 tum promoueret. Quamuis alia adhuc ra-
 tio suppetat tuendi huius philosophi partes,
 si animaduertimus duas esse præcipuas vias
 agendi

agendi de moribus; aliã per vniuersales sermones, & communia præcepta, quæ ad cognitionem conducit: alia per amplificationem bonorum cuiusq; virtutis, & acrem increpationem vitiorum, quæ ad incitandos animos omninò necessaria est: atque statim adiecerimus, in priori Aristotelem, & sequaces se magna cum laude, & dignitate exercuisse: in posteriori autem ex philosophis Ethnicis vnũ ferè Plutarchum inueniri, qui in ipsa elaborarit: Et ideo apud eos consuevit in summo esse precio, qui aut proprios nituntur, aut alienos etiam corrigere mores.

Non me præterit autem nonnullos ob id Plutarchi stilum culpandum esse sensisse, quia durior ipsis videretur, & rigidior, quàm oratori conueniat. Cæterùm quam isti duritiã, & rigiditatem appellant, nos grauitatem, & decorum philosophici sermonis vocare consueuimus; quoniam in tractanda doctrina de moribus non ea compta, & diffluens orationis forma est assumenda, quæ in foro, aut in fabulis vsurpatur, sed retinenda dignitas est tum viri, tum materiæ. Sed hæc obiter.

Cum igitur tantus, & talis in suis operibus Plutarchus existat, quid mirum si eius Interpretæ hæctenus illa pro amplitudine nõ potuerunt latina oratione depromere? Desiderant enim ista virum, qui non modò Græcæ, & Latinæ linguæ benè peritus sit, vt hucusque

*Censura
operum.*

extitisse eos mihi videntur, qui nobilissimam
 hanc prouinciam capefferunt; sed insuper ex-
 poscunt philosophum in quauis antiqua secta
 versatum, quiq; præterea in Matheſi, in Histo-
 rica, & in Poetica facultatibus plurimū pol-
 leat: quoniam in his omnibus disciplinis Plu-
 tarchus instructus, & ornatissimus est. At ha-
 sce conditiones in vno consistere viro admo-
 dum difficile est: sicut adhuc difficilius quē-
 piam ex possidentibus inuenire, qui magnum
 hoc interpretandi onus subire dignetur. Ve-
 rūm his angustijs rursus super accedit incre-
 dibilis Græcorum codicum deprauatio, atq;
 mira ordinis confusio, quæ in vulgata operū
 Plutarchi editione apertè conspicitur, & quæ
 interpretandi munus adhuc magis arduum
 reddit. Sed reliquas fortasse difficultates alij
 intelligentiores superabunt. Nunc mihi venit
 in mentem, ad clariorem huius Viri lucem,
 & decus, libellos eiusdē accuratè distribue-
 re per suas classes, ac quosque eorum in con-
 grua sibi statione locare, vt scilicet non casu,
 sed ratione sibi cohereant, & auidus lector
 necquidquam hinc inde cogatur, quæ subie-
 cto congenæ sunt, & mutuam sibi ipsis lucē
 afferre valeāt, nimia animi contentione dis-
 quirere. Etenim Porphirium sic quoque co-
 gnouimus disiecta Plotini monumenta in or-
 dinem redigisse, atque locasse. Galenus au-
 tem de proprijs libris opusculum, ac de eorū
 ipsorum

29

ipsorum ordine diligenter conscripsit. Accedit, quod Laertius in describendis philosophorum vitis, item eorum scripta diligenter enumerat, atque disponit.

Quare tantorum virorum exemplo, nos quoque grauisissimi Plutarchi opuscula adducemus in ordinem. Prius tamen quam ad huiusmodi distributionem accedamus, haud inutile erit, hic aliquid etiam adnotare de obitu huius ipsius viri; quoniam & si incompertum omnibus arbitror, quo genere mortis, quove tempore, & loco iste proprium supremum diem absoluerit, haud tamen obscurum ex ipsius dictis est, ad extremam eum peruenisse senectam, patriæ Chæroni restitutum, & salubribus his præceptis diu conseruatum in vita, de quibus in dialogo de prouehenda philosophantium vita ipse doctissimè egit: adeo ut verisimile sit ipsum post magna confecta negocia, & gloriam vndique partam inter suos iam grandæuum, & parum huius lucis blandimenta curantem, cessisse necessitati naturæ.

Obitum

Distributio operum Plutarchi.

M Onumentorum Plutarchi alia historica sunt, alia philosophica, & alia quasi miscellanea, & neutra. Inter historica primum sibi meritò locum vendicant illustrium virorum vitæ, quas etiam vocant para tellas ob duarum earum congestionem in vnum, & eundem librum, atque in calce super additâ collationem Græci cum Romano, & examen, quasi duæ forent lineæ pares in quouis libro productæ. Animaduertendum autem accuratissimè est circa hoc præstantissimū opus, quod Auctor interdum de nonnullorum principum vitis se egisse testatur, quæ in edito volumine minimè extant, calamitosa nimirum ætatū mutabilitate deletæ, ceu est vita Epaminondæ Thebani, cum sibi obiecta Romani, necnon vita Metelli Numidici, & Scipionis quoque illius, qui Numantiam euertit, cum paribus Græcis. Quarum deploranda iactura licet coniectare, plures alias quoque simul desiderari cum præmissis, quoniã tam apud Græcos, quàm apud Latinos plures alij claruerunt non indigni labore, & stilo Plutarchi. Amplius animaduersione quoq; dignum iudico, quòd istæ, quæ manibus omnium teruntur, vitæ ab ipso Auctore longè alio fuerunt ordine digestæ, atque nūc inueniantur. Col-

locasse enim se ait, vitas Ciceronis, atq; Demosthenis in quinto libro, quæ nunc in vigesimo leguntur: & rursus Periclis Quintiq; Fabij vitas tradit redigisse in decimum librum, quæ nihilominus in quintum translatae reperiuntur. Quæ ordinis deprauatio præterquã quod Auctoris consilio, & volûtati repugnat, perspicuitati item historiæ haud leuiter aduersari consentaneum est.

Secundum locum post pararellas concedimus vitis decem Oratorum Græcorum; partim quia eiusdem argumenti hoc opus esse videtur; partim quia ducimus optimum esse simul cõferre diuersas scribendi rationes, quas Auctor in hoc opusculo, & in pararellis seruauit, inter se adeo dissonas, vt eiusdem scriptoris opera nequaquam appar eant.

Mox vitis subijcimus commentarium de gloriosis mulierum factis, qui de virtutibus mulierum est inscriptus; quoniam hic pariter magna ex parte historicus est.

Sequuntur quarto loco Romanorum, atque Græcorum persimiles casus ex priscis historijs absque vlla alia colligatione deprompti, ac nudo insuper, & simplicissimo stilo delineati.

Hinc quæstiones centuriatae se obuiã præbent, in quibus plurima attinentia ad religionem, & ritus tam Græcorum, quàm Romanorum subtiliter perpensa, enucleantur.

- 6 Tandē in hac prima classe reponimus Au-
 ctoris animaduersionem in Herodotum Ali-
 carnaseum, haud contemnendum historicū,
 in qua pleraq; eius errata in historijs commif-
 sa detegit, atque præterea iniquitatem infe-
 ctatur, qua rebus Græcorū detraxit, vt Persa-
 rū, atq; Medorum partibus pro virili faueret.

PHILOSOPHICA autem opera Plu-
 tarchi alia moralia sunt, alia naturalia. Mo-
 ralium quæcunque ad castigationem priuato-
 rum morum faciunt, huiusmodi ferie dispen-
 santur.

- 7 Commentarius, in quo ad Memnonis Pla-
 tonici aures, subtiliter disputat, virtutē mo-
 ralem doctrina, & educatione tradi posse.
- 8 Commentarius de virtute, & vitio, in quo
 virtutem ostendit iucundam efficere vitam,
 vitium autem iniucundam, & miseram.
- 9 Commentarius, q̄ ei nihil desit ad miseriam,
 qui vitijs subiacet, & turpissimè feruit.
- 10 Commentarius, quod animi morbi sint lō-
 gè deteriores, quàm corporis.
- 11 Commentarius de virtute morali, in quo
 de natura moralis virtutis, & de ingenio eius
 aīæ partis agitur, à qua virtus moralis emer-
 git. Tu etiam atque etiam vide, num hic sit
 Possidonij Rhodij tractatus de virtute mora-
 li; quoniam pleraque Stoyca continet, & ap-
 primè consentire videtur cum his, quæ Gale-

nus aduersus Chryfippum, & reliquos Stoy-
cos ex Pofidonio producit.

Commentarius de instituendis optimè li- 13
beris: seu de honesta, & ingenua educatio-
ne liberorum.

Commentarius nuncupatus de audien- 14
do, in quo Auctor de proprij auditus custo-
dia accuratè disceptat.

Commētarius de exponēdis innoxie poe- 15
tis coràm adolefcētibus, ne grauem inde ali-
quam contrahant noxam. Vbi multa habes
ingeniosa, & docta de arte poetica.

Commentarius, quò pacto percipias, te 16
proficere in exercitatione morali: quem etiã
de signis progressus in virtutē inscribere fas
est.

Commentarius de natiua in suam proge- 17
niem charitate.

Commentarius de custodienda pietate 18
ergà fratres.

Commentarius de multitudine amicorū; 19
quod absurda nimirum sit, & noxia plurium
amicorum copia.

Commentarius de discrimine adulatoris 20
ab amico.

Commentarius de serenitate, siue tran- 21
quillitate animi.

Consolatio ad Apollonium in obitu filij. 22

Epistola consolatoria ad vxorem in morte 23
filiolæ.

- 24 Commentarius de exilio, seu consolatio ad amicum extorrem.
- 25 Commentarius de vtilitate ab inimicis capienda.
- 26 Commentarius de laude propria, in quo concinnè demonstrat modum, & tempus, & loca in quibus citra culpam quis se ipsum potest commendare.
- 27 Commentarius de auaritia, inscriptus de cupiditate diuitiarum.
- 28 Commentarius de non foenerando, seu de radicibus, & detrimentis foenorum maximis.
- 29 Commentarius de Garrulitate.
- 30 Commentarius de curiositate.
- 31 Commentarius de congruentijs & incongruentijs odij ab inuidia.
- 32 Commentarius de ira, quem de non irascendo nuncuparunt.
- 33 Commentarius de superstitione.
- 34 Commentarius de disopia, hoc est de verecundia immodica, & agresti.

ET ISTA PROPEMODVM opuscula sunt, quæ ad emendationem priorum effectuum spectant. Quæ autem vel ad Reipublicæ curam, vel ad familiæ gubernationem conducunt, à nobis hoc modo dispensantur.

- 35 Fragmentum commentarij, quotuplex sit politicus status.
- 36 Commentarius, quod à senioribus cape-

scenda sit reipublicæ cura .

Commentarius , esse philosophandum cū principibus . 37

Admonitio ad Principem indoctum , & rudem . 38

Præcepta politica ad TRAIANVM Cæsarem . 39

Instituta Laconica ad eundem . 40

Apohtegmata , seu illustrium virorum dicta , ad eundem . 41

Præcepta connubialia . 42

Declamatio prima de virtutibus Alexandri Macedonum regis . 43

Declamatio secunda de eadem re . 44

Conuiuium septem Græciæ Sapientum , in quo pleraque ciuilia , & œconomica documenta traduntur Nuncio Regis Amasidis . 45

AT CLASSIS OPVSCVLORVM naturalium , quæ ad speculationem , & scientiam faciunt , sic à nobis probè dispensari posse videtur .

De placitis philosophorum libri quinque: Quibus admodum consentit philosophica ea historia , quæ inter spurios Galeni libros continetur . Sed ad notandum circa eiusmodi libros id , quod Galenus refert , scilicet Teophrastum philosophum Peripateticum olim addidisse naturalium opinionum Epithome ; quod fortassè alterum duorum voluminum 46

existit, aut saltem ambobus istis originem, & incrementum præbuit.

47 Inquisitio, quæ sint maioris emolumentum Aquanè, an Ignis.

48 Commentarius, quòd frigiditas non sit mera priuatio caloris, quodq; primum eius subiectum non sit aer, vt Stoyci determinarunt, neque aqua, vt Empedocles, & Stratho, sed terra ex decreto Auctoris.

49 Naturalium quæstionum liber vnus.

50 Platoniarum quæstionum liber vnus.

51 Conuiuialium Sermonum libri nouem. A quo erudito fanè, & vario opere Aurelius Macrobius multa propè ad verbū mutuatus est, quibus bonam suorum Saturnalium partem confarcinasse depræhenditur, adeò vt Interpretis officio functus potiusquam Inuentoris, suppresso tamen nomine appareat.

52 Dialogus dictus Grillus, in quo bruta prædita esse ratione disceptat ad mentem antiqui Pythagoræ.

53 Dialogus de comparatione animantium: Vbi bruta denuò ratione valere contendit, ac quæ magis hac præstent, terrestria, an aquatilia, varia, & ancipiti disquisitione luctatur.

54 55 Declamationes duæ de æsu carniū ad aures Pythagoricæ sectæ.

56 Dialogus de salubribus, in quo Auctor philosophice tractat, de tuenda eorum valetudine,

- dine, qui philosophiæ operam nauant. 57
- Commentarius de genitura animæ, quæ in Platonis Timeo celebratur. 57
- Compendium commentarij de genitura animæ. 58
- Dialogus de amore, in quo miro cum artificio decertat de origine, natura, causis, & viribus amoris honesti. 59
- Dialogus de Luna: Vbi de natura, magnitudine, distantia, motu, lumine, affectibus, & facie apparente in orbe lunæ disquiritur. 60
- Commentarius de fortuna, seu quod non oïa succedant ex nutu fortunæ in hoc mûdo. 61
- Côpendium doctrinæ Platonicæ de fato. 62
- Commentarius de Iside & Osiride, in quo varius habetur sermo de occulta, & sacra Aegyptiorum philosophia. 63
- Dialogus Apollinaris, in quo disputatur de hac syllaba, *ε*, quæ apud Delphos in templo depicta cernebatur. 64
- Dialogus de tarda Numinis vindicta, & cur ista frequenter migret in posteros. 65
- Dialogus de Pythiæ sortibus: in quo ratio indagatur, cur Oracula versibus nō amplius ederentur, sicut olim solita erant. 66
- Dialogus de caussa, ob quam Oracula Plutarchi tempore cessarint. 67
- Dialogus de Vrbe Thebana à iugo Lacedemoniorum exempta; atque simul de Socratis dæmone, & mira Epaminondæ egestate. 68

69 Dialogus de communibus notionibus, seu proloquijs aduersus Stoycos.

70 Liber de cōtradictionibus, & pugnis Stoycorum.

71 Instructio, quod inopinata magis à Stoycis, quam à Poetis effutiantur.

72 Commentarius, non rectè statuisse Epicurum: Ità viue, vt nemo te vixisse perferat.

73 Dialogus, seu disputatio aduersus Colotē philosophum Epicureum.

74 Dialogus, in quo probatur, ne iucundè quidem degi posse, dato Epicuri decreto, quod voluptas sit omnium hominum finis.

SUPER SVNT OPERA, quæ ad nullum præmissorum ordinum appositè redigi queunt, & ideò miscellanea, & neutra à nobis appellata fuere.

Hæc autem tali serie proponuntur.

75 Dialogus de Musica, in quo pleraque de Poetis, deque metrorum inuentoribus, & ipsorum metrorum varietate discutiuntur.

76 Annotationes doctissimæ super Homerū, quæ a Galeno item commendantur.

Lib. 3. de
decr. 2.

77 Breuiarium comparationum Aristophanis Comici cum Menandro, in quo dicacissimū illum Socratis calumniatorē docet cum isto nulla ex parte comparandum esse.

78 Finito Catalogo operum magni Plutarchi, restat vt admoneamus lectores, quod plures

olim

olim extitere Plutarchi: præter enumeratos enim superius, qui oēs Cheronei fuere, Suidas tradit, alterum quoq; fuisse Plutarchum Atheniensem, Nestorij filium, qui Peripateticæ philosophiæ professor in ea ciuitate fuit, & vt Priscianus Lygdus, & Philosophus etiã afferunt, commentaria haud spernenda edidit in libros Aristotelis de anima.

Lib. de Intellect.

In com. de anima.

F I N I S.

Lib. de la
colle
l'art
de
la

olm exire plura: prater enumeratos
enim hactenus, qui ad Chronologia
das tradit. hactenus quod hinc hinc
Antiquitatem, Nestorij hinc, qui Peripatetice
tica philosophia profectus in ea cunctis hinc
Sive Philonius Lydus, & Philosophus
aliquos, commentarius hinc hinc
hic in libro Aristotelis de anima.

FINIS.